PORTRET ÎN OGLINDĂ DIN CIOBURI DE POEME

Aurelia TURCU

„Timpul vieţii noastre se măsoară cu clipa unică, primită în dar şi prea grabnic pieritoare”[1].

În 1992, *Scrisori(le) vieneze* erau darul din acest DAR, pe care autorul lor venea să ni-l facă, la rându-i, nouă, cititorilor Domniei Sale, împărtăşindu-ne generos dintr-un mănunchi de trăiri rememorate sub semnul „nostalgiei timpului regăsit”[2].

O categorie aparte de cititori dăruiţi – cei pentru care autorul nu era un necunoscut – aveau să trăiască bucuria împlinirii unor aşteptări intelectuale (şi nu numai) ale filologilor timişoreni şi de aiurea, mulţi dintre ei discipoli ai profesorului Ştefan Munteanu.

Toţi aceştia, cunoscându-l pe dascălul şi pe omul de ştiinţă, un eminent şi împătimit cercetător al ştiinţei limbii dar şi al meşteşugului artistic verbal, au nutrit, tăinuit sau manifest, dorinţa de a-l citi pe teoretician şi ca făuritor de literatură. Aceasta, în primul rând, în numele ideii pe care o vom reda sentenţios, după modelul motto-urilor din *Scrisori(le) vieneze*, în formularea lui Vladimir Streinu: „Dacă poezia duce la ştiinţa versului, ştiinţa versului generează, de asemeni, poezie”[3].

La prima vedere, am putea considera că „împărtăşirea” evocărilor le-a adus acestor cititori doar beneficiul, deloc neglijabil,

---

[1] Ştefan Munteanu, *Scrisori vieneze*, Editura de Vest, Timişoara, 1992, p. 253.

[2] Ileana Oancea, *Despre noosferă. O construcţie a memoriei*, Excelsior Art, Timişoara, 2005.

[3] Vladimir Streinu, *Versificaţia modernă*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1966, p. 118.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

al unei îmbogăţiri substanţiale în cunoaşterea omului Ştefan Munteanu, cu atât mai mult cu cât însuşi autorul, citându-l pe Octavian Paler, pe care-l preţuia în chip deosebit, consideră că „Nu descoperim nimic într-o călătorie, dacă nu descoperim nimic în noi înşine” (p. 121).

Cât de sugestive ne apar, în acest sens, versurile lui Aron Cotruş pentru demersul autorului *Scrisorilor vieneze* şi, implicit, pentru ideea foloaselor împărtăşirii, în ce-l priveşte pe cititor!

„O, plecările, plecările, plecările
din toate porturile şi din toate gările
pe toate mările, spre toate depărtările,
spre toate ţintele şi aşteptările,
spre marginile lumilor şi ale gândului,
spre marginile sufletului meu – flămândului!”[4]
(*O, plecările, plecările...*)

Dar câştigul de care vorbeam nu e unicul pentru cei care îl cunoşteam pe autor. Scrisorile ne-au adus – în plan sentimental – o bucurie specială, legată de infirmarea – fără putinţă de tăgadă – a unei aparenţe, anume impresia de distanţă, de răceală, pe care le emană personalitatea reţinută şi sobră a omului şi dascălului Ştefan Munteanu.

Sentimentalul reţinut, discret, prin apartenenţa sa la tipul temperamental neexpansiv, dar şi, în plan profesional, la tipul clasic de creator logic şi echilibrat, adept al migalei (al „zăbavei tihnite”, p. 230), opus aceluia eruptiv şi, în consecinţă, inegal[5] a ridicat, prin *Scrisorile vieneze*, vălul acestei aparenţe. În ciuda eforturilor de a-şi pune la adăpost emoţiile sub învelişuri expressive clasice, punându-le constant sub lupa lucidităţii, uneori

[4] *Antologia poeziei româneşti culte*, Teora, 1998, p. 237.
[5] Vezi adeziunea la modelul clasic, mărturisită în *Scrisori vieneze* (p. 272).

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

necruţătoare[6], autorul a înclinat, discret, balanţa în favoarea bagajului emoţional al călătoriilor sale prin amintiri. De aceea, suntem pe deplin recunoscători acelui ceas de graţie când lingvistul şi-a schimbat stiloul, cu care aşternuse atâtea roade teoretice fascinante ale gândirii sale, cu pana scriitorului, încetând a mai plăti tribut exclusiv lumii conceptuale. Versurile lui Ion Barbu ar putea servi omagiului poetic pe care dorim să-l aducem Magistrului:

„Castelul tău de gheaţă l-am cunoscut, Gândire;
Sub tristele-i arcade mult timp am rătăcit,
De noi răsfrângeri dornic, dar nici o oglindire
În stinsele-i cristale ce-ascunzi, nu mi-a vorbit
Şi-n acel fapt de seară, uitându-mă spre Nord
În ceasul când penumbra la orizon descreşte
Iar seara întârzie un somnolent acord,
Mi s-a părut că domnul de gheaţă se topeşte”[7]
(*Umanizare*)

„Topirea” va fi marcată în *Scrisori vieneze* de „con-topirea” sevelor izvorului meditativ, intelectual, înţeles ca sursă tematică de factură clasică, de largă întindere livrescă (timpul, libertatea, adevărul etc.) cu sevele lirice, izvorâte din „Casa inimii” autorului (beatitudinea inspirată de natură, prietenia, destinul, compasiunea etc.).

Iată un exemplu de vibraţie lirică, aparţinând primei scrisori vieneze:

„Mă simt cuprins de o stare binecuvântată de adâncă linişte, de ceva unic ce ţine de sentimentul unui gen de beatitudine sui-

---

[6] „Încerc să fac din starea în care mă aflu obiect de analiză *rece*” (s. n.), *În loc de meditaţie*, p. 77.
[7] *Antologia poeziei româneşti culte.*, p. 286.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

generis, mai degrabă de abandonare, de anihilarea şi de absenţa aproape dureros de vie a oricărei legături senzoriale nemijlocite cu ceea ce e în jurul meu [...] E ceva ce vine parcă din adâncurile neştiute şi nesondate ale fiinţei mele, ceva care mă cheamă şi mă proiectează spre în afară, ca să mă aducă, purtat de un val care-şi caută ţărmul, din nou spre mine. [...] Retrăiesc în aceste clipe, după mulţi, foarte mulţi ani, un miracol al reîntâlnirii cu ceea ce trăisem, adolescent fiind, într-o altă primăvară de pe alte meleaguri, atât de îndepărtate şi rămase atât de apropiate..."[8]

Stabilim, din nou, aici, o corespondenţă poetică funcţionând în chip de ciob de oglindă concavă ce condensează[9], în cele patru versuri, vibrarea sufletească a autorului *Scrisorilor vieneze* în faţa semnelor de primăvară din peisajul citadin vienez:

„Prinşi în duhul înverzirii
prin grădini ne-nsufleţim
Pe măsura-naltă a firii
gândul ni-l desmărginim"[10]
(Lucian Blaga, *Focuri de primăvară*)

Drumul de la versurile poetului din Lancrăm la textul scrisorii din Viena este substanţial scurtat chiar de motto-ul acesteia: „Il y a des endroits et des heures où l'on est tellement seul qu'on voit le monde entier", Jules Renard (p. 7).

Într-una din scrisori, Ştefan Munteanu ne mărturiseşte: „Valul neobosit al amintirii ne aduce frânturi din drumurile străbătute"[11]. Autorul a şlefuit şi asamblat fiecare frântură printr-

---

[8] Ştefan Munteanu, *Primăvara la Viena, Scrisori vieneze*, *op. cit*., p. 9-10.
[9] Corespondenţa răsfrânge, în acelaşi timp, o tuşă pregnantă din universul sufletesc al autorului.
[10] *Antologia poeziei româneşti culte*, p. 319.
[11] *Scrisori vieneze*, *op. cit.*, p. 265.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

o iscusită şi laborioasă muncă de construcţie arhitectonică de factură clasică: a fixat cadrul, a trasat marginile, a ales – exemplar – motto-urile, a marcat riguros incipitul şi finalul fiecărei evocări. Frânturile de amintire au devenit astfel cărămizi ale noului edificiu care, deşi ridicat după un principiu creator şi organizator clasic, a fost numit de autor „Casa inimii”.[12] Aceasta deoarece Ştefan Munteanu ne-a arătat, în chip convingător, că sub fiecare frântură de amintire cristalizată, se ascunde, cu discreţie, palpitând, o picătură din fluidul albiei sale sufleteşti. Am ales să potenţăm această valoare prin juxtapunerea frânturilor de amintiri şi de poeme, de cristale şi de cioburi lirice.

Ne vom opri asupra unui sentiment desprins din „Casa inimii”: compasiunea, ale cărei profunzimi şi delicateţe sunt probate de însăşi etimologia cuvântului (sentiment puternic, împărtăşit). Am ales două amintiri evocate în două scrisori, reprezentând două texte distincte dar unite prin multiple fire, unele interne (identitate tematică; soluţii complementare la nivelul mesajului), altele externe (contiguitate paginală, titluri obţinute prin frângerea unei coordonări, cu efect de suspensie dar şi, paradoxal, de legătură: *De la Vindobona la oameni din Ţara de piatră / … şi de dincolo de Călăţele.*

Valul amintirilor scoate la lumină două întâlniri emoţionante cu ţărani ai locurilor: un spătar moţ şi un tăietor de lemne din pădurile de lângă Vlădeasa, ambii „locatari” vechi ai „Casei inimii” autorului.

În evocarea întâlnirii din prima scrisoare cu un autentic exponent al „demnităţii în sărăcie” din „peisajul uman” al Ţării Moţilor, autorul reproduce dialogul cu acesta, dialog menit să ilustreze, în convergenţă cu textul cugetării care-l însoţeşte, două proverbe latineşti antinomice: *Homo homini lupus* şi *Homo res sacra homini*. Reproducem, la rându-ne, acest dialog:

---

[12] *Scrisori vieneze, Întoarcere în timp*, p. 195.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

„– De unde vii, moşule?

Bătrînul a ridicat ochii spre mine, lăsîndu-mă să aştept o vreme răspunsul.

– De la Rîşculiţa, domnule, dacă aţi auzit [...]

– Şi unde mergi?

– D-apoi la Cîmpeni.

– Cu marfă de vânzare?

– Iè, că mîine e bulci acolo.

– Şi cînd ai plecat de-acasă?

– D-apoi, înainte de răsăritul soarelui.

Era, dacă nu mă înşel, cam pe la patru după-amiază. Aşadar, bătrînul era pe drum de vreo douăsprezece ore.

– Da' cîţi ani ai, moşule? continuu eu fără milă interogatoriul.

– Am împlinit şaptezeci şi unu de ziua lui Ilie proroc.

– Şi cu ce preţ vrei să vinzi spetele astea? mă interesez eu.

– D-apoi, cum a umbla tîrgul.

– Dar dacă n-are „să umble" bine? insist eu.

– Dacă nu, m-oi întoarce acasă cu cele ce mi-or prisosi [...]

– Dar de ce n-ai luat cursa de la Brad, moşule? îl întreb îndulcind tonul ca să nu semene a reproş. Îmi răspunde cu un zîmbet ce aduce a nedumerire, vrînd parcă să spună: e aşa de greu de înţeles?

– Apoi, domnule dragă, cursa trebuie plătită. Biletul costă zece lei.

– Mai ai însă pînă la Cîmpeni o bucată de drum, adaug repede şi inutil, simţindu-mă căzut în încurcătură în faţa răspunsului lui.

– Iè. Numa' că asta n-ar fi mare bai. Da' sînt ostenit şi o început să mă curme foamea.

– Şi nu ţi-ai luat merinde de drum cu dumneata, aşa-i?

Întrebare nedelicată, recunosc de îndată, dar e prea tîrziu să mi-o pot lua îndărăt.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

Răspunsul vine iarăşi după o pauză, monosilabic, interjecţional, abia auzit şi ambiguu:

– Ei...

Sînt nevoit să mă opresc aici şi să mărturisesc, cu jenă, sperînd să nu fiu înţeles greşit, că am scos din sacoşă cîte ceva [...] şi i-am oferit partenerului meu de dialog [...]

– Mulţam, domnule...

Aşadar, nici „să trăiţi", nici „să vă dea Dumnezeu sănătate" etc., nimic din toate acestea, ci numai „mulţam, domnule..." Adică – scormonesc eu în subtext –: atitudinea mea vag „compasională" a privit-o cu detaşare, ca pe un fapt divers şi accidental" (p. 222-223).

La prima vedere, dialogul nu pare a purta semne ale unei stări emoţionale din partea autorului. De altfel, acesta nu e deloc dispus să ne-o dezvăluie şi, cu atât mai puţin, în cazul în care ar face-o, să o îmbrace într-o formulare purtătoare de note patetice. Dimpotrivă, dialogul este „un interogatoriu fără milă", ţăranul – „un simplu partener de dialog", unele întrebări sunt „nedelicate", la rigoare, decodabile contextual ca reproşuri.

Tortura inchizitorială ia sfârşit la momentul oferirii „îmbucăturii", gest purtător, fără echivoc, al semnului compasiunii.

În realitate, pe tot parcursul dialogului, cel mai „torturat" e autorul, aflat mereu în mare cumpănă în faţa impresionantei „demnităţi în suferinţă" a interlocutorului său.

Frământarea sa, hrănită de o profundă compasiune, e zăgăzuită, din interior, de resortul temperamental pe care l-am definit anterior, iar din exterior, de platoşa demnităţii moţului. Perseverenţa în chestionarea acestuia este – credem noi – expresia neputinţei autorului de a curma tirul întrebărilor, neputinţă hrănită tocmai de compasiunea sa crescândă.

De la dialog, se trece într-un registru meditativ, unde scena demnităţii care a produs tulburarea disimulată a autorului este

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

prelucrată „la rece" pentru ca apoi, la acel moment de grație al „topirii" lăuntrice, emoţia să răzbată într-un registru liric[13] de mare sensibilitate. Vocea de gheaţă a judecăţii critice încetează, făcând loc glasului (în surdină) al vibraţiei sufleteşti în faţa demnităţii. Trecerea de la un registru la altul, adevărată schimbare de „ştafetă" discursivă, se săvârşeşte pe puntea lină a analogicului, garant statornic al echilibrării cumpenei afective[14].

„Ceea ce-mi stăruia în minte era demnitatea în sărăcie (cum să-i zic altfel?) a unui om care nu coboară nici în umilinţă din cauza condiţiei lui, nici nu se îndîrjeşte revoltîndu-se împotriva ei [...] această stare nu este un alt nume dat resemnării placide şi inconştiente, ci expresia unui anumit mod de a fi şi de a concepe existenţa ca ceva în sine, dincolo de pragul aşteptat al unor schimbări posibile şi în absenţa lor. *E ca şi cum navigînd pe apele oceanului ai şti că e de prisos să porunceşti furtunilor şi valurilor să te ocolească şi că singurul sprijin şi singura nădejde îţi sînt pînzele, cîrma şi catargul cu care ai pornit de pe ţărm.* [...]. Odată acceptată substanţa tragismului, sensul lui se anulează, se neutralizează, intrînd în rîndul fenomenelor curente şi nebăgate în seamă[15], *aidoma rîului ce îşi mînă valurile înfruntînd stîncile, aidoma copacului ce se îndoaie sub vijelie, fără tentaţia de a-şi muta rădăcinile pentru a se pune la adăpost*

---

[13] Am subliniat, în text, fragmentele în cauză.

[14] Considerăm comparaţia poetică, în raport cu alte imagini artistice (metafora, epitetul etc.), cea mai aptă cale de echilibrare (inclusiv afectivă) a celor două paliere ale analogicului în virtutea statutului său de figură „deschisă", permiţând un (posibil) lanţ de adaosuri analogice, cu verigi generatoare de metafore, aşa cum ne-o arată primul paragraf poetic subliniat.

[15] Este important să observăm că, dacă la prima trecere de la un registru la altul, textele acestora au fost despărţite grafic (prin punct), la a doua trecere – o autentică alunecare – autorul le-a fuzionat (prin virgulă) într-un tot textual probând echilibrarea cumpenei.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

de primejdie [...] Îmi stăruie în minte chipul bătrînului din Rîşculiţa, pe care l-am lăsat răstignit lîngă mănunchiul de spete *asemenea unei statui vii înscrise pe crestele dealurilor din spatele ei*" (p. 223).

Imaginea statuii vii a bătrânului moţ, răstignit sub povara sorţii la marginea drumului de ţară, desprinsă din învelişul expresiv al emoţiei pe care suferinţa în demnitate i-a trezit-o autorului, se prelinge din comparaţia acestuia, ca dintr-o icoană aninată în „Casa inimii" şi vine să se aşeze pe „drumurile răstignite" între aceleaşi sate ale Ţării Moţilor, evocate de Petru Anghel:

„Mersul desculţ, pe jos, prin colb şi tină
Pe drumurile răstignite între sate,
Să-ţi macini umbra-n liniştea divină
Ca într-o moară de eternitate.

Pe vreme rea, pe vreme bună, fără preget
cu tălpile crăpate-adînc, pînă la os,
să propovăduieşti, deget cu deget,
mersul desculţ, apostolesc, pe jos."[16]
(*Călătoria*)

E important să observăm că, la Ştefan Munteanu, răstignitul rămâne în picioare, în poziţia consacrată a demnităţii, în timp ce Petru Anghel îşi coboară osânditul de pe cruce, proiectându-l metonimic pe orizontala drumurilor încrucişate ale Golgotei sale existenţiale. Rămasul în picioare, indiciu al perseverenţei în

[16] *Antologia poeziei româneşti culte*, p. 670. Ni se pare semnificativ faptul că poetul, fiu de ţărani ardeleni din judeţul Alba, a străbătut şi evocat, în poeziile sale, aceleaşi itinerarii, geografice şi sufleteşti, din rememorările scrisorilor lui Ştefan Munteanu.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

demnitate, rămâne chezăşia unei şanse mult aşteptate: „... din sărăcia aceasta îndelung răbdată şi din suferinţa lui de prea multă vreme mută nu e de mirare că avea să coboare, odată şi odată, din munţi, Horia...” (p. 224)

Horia va veni *să plătească* celor care nu s-au arătat a fi „fraţi” cu omul munţilor şi *să-l răsplătească* pe acesta pentru demnitatea păstrată în sărăcie şi suferinţă.

Sărăcia şi suferinţa ţăranilor noştri, transfiguraţi prin actul creator în icoane şi statui, au sfârşit prin a deveni, pe aceeaşi cale artistică şi în aceeaşi viziune a eternizării lor valorice, exponate de muzeu:

„Vizitatori,
Nu atingeţi sărăcia şi tristeţea
Aflate-n muzeu.
Sunt exponate originale
Ieşite din mâna, din sufletul şi din rărunchii acestui popor.
Într-o clipă de încordare şi spontaneitate
Care a durat
2000 de ani”[17]
(Marin Sorescu, *Muzeul Satului*)

Vom observa că, la Ştefan Munteanu, ţăranii evocaţi, cu durerile lor înăbuşite în demnitate, şi-au găsit, în sălaşul sufletesc al „Casei inimii”, un loc depozitar mult mai cald decât acela al Muzeului Satului străjuit de Sorescu.

Vom încerca, în cele ce urmează, să argumentăm această comparaţie, din aceeaşi perspectivă a sondării asociative a universului afectiv al autorului *Scrisorilor vieneze*.

Observăm, mai întâi, delicateţea soresciană faţă de ţăranii suferinzi transfiguraţi metonimic în exponate. „Nu-i atingeţi”

[17] Marin Sorescu, *Muzeul Satului, Poeme*, Bucureşti, EPL, 1965.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

devine echivalent cu „Nu le faceţi rău!”. Transpus în contextul dialogului cu spătarul, verbul *a atinge*[18] şi-ar putea găsi următoarea conversie: „Nu interacţionaţi cu ţăranii noştri săraci şi suferinzi căci riscaţi să-i umiliţi!” Din această perspectivă, teama lui Sorescu ar fi identică cu cea încercată de Ştefan Munteanu după fiecare întrebare lansată şi regretată pentru ireversibilitatea ei. Această perspectivă potenţează frământarea disimulată a autorului şi luminează, în acelaşi timp, amestecul treptat al compasiunii cu revolta.

E interesant să remarcăm faptul că revolta disimulată (“Cum e posibil ca ţăranul să fie atât de sărac şi umilit?”), fuzionând cu sentimentul de compasiune, se îndreaptă, în cursul dialogului, chiar spre victimă. Reflectând apoi „la rece” la semnificaţia menajării mândriei, Ştefan Munteanu ajunge la filosofia lui Sorescu (“Nu-i atingeţi pe ţărani!”) dar nu se va resemna ca acesta, ci îl va chema pe Horia, deoarece ţăranul sorescian de înţelepciune mioritică nu i-a liniştit sufletul. Ba mai mult, de la Horia (cu care se termină prima scrisoare) autorul lansează puntea ce-l uneşte, deloc întâmplător, pe eroul munţilor cu Cioran, prezent în Motto-ul celei de-a doua scrisori. Evocarea debutează cu revolta lui Cioran, fuzionată şi ea cu o compasiune adâncă: „... în mizerie te doare vidul de umanitate, regretul că oamenii nu schimbă esenţial ceea ce este în putinţa lor de a schimba” (p. 225). Şi dacă spătarul primei scrisori nu şi-a găsit fraţi să-l înţeleagă şi să-l mântuie de suferinţă, ţăranul călător de

[18] Un traducător în franceză al poemului ar alege, fără ezitare, verbul *effleurer*, verb cu „delicateţea încorporată” (a atinge cu o floare). Retraducând în română versiunea franceză, am obţine: „Nu-i atingeţi nici măcar cu o floare!” Transpusă în scena dialogului cu spătarul moţ, varianta verbală în cauză şi-ar converti complementul instrumental (*cu o floare*) într-o metaforă conotând fiecare întrebare pusă moţului. Pe parcursul dialogului, floarea ar deveni, treptat, un spin, deopotrivă chinuitor pentru autor şi pentru eroul său.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

lângă Călăţele îşi va găsi prietenul la care visase de multă vreme în însingurarea şi alienarea sa. Prin izbânda în cauză, Ştefan Munteanu ne atrage atenţia că *se poate*, ba chiar trebuie perseverat pentru găsirea „capătului bun", a „capătului de la care trebuie pornit" (p. 230).

În acest moment al formulării îndemnului, dobândim certitudinea că teoreticianul şi analistul şi-a pecetluit „topirea interioară", îndemnul său dezvăluindu-l şi pe acela lăuntric: „Încetaţi a mai fi reci!"

Din această perspectivă, Sorescu rămâne un resemnat, părând a le spune ţăranilor lui: „Eu nu vă umilesc, ci vă aduc drept omagiu poezia mea despre îndurările voastre!"

Ştefan Munteanu nu s-a limitat la un simplu omagiu, ci a tranşat lupta dintre „cald" şi „rece", lupta cu sine, scoţând din muzeul sorescian exponatele şi instalându-le în „Casa inimii" sale.

Pentru Ştefan Munteanu, muzeele şi arhivele, aceste locuri depozitare consacrate, sunt prea sărace, prea seci, în comparaţie cu vatra caldă a amintirilor[19]: „Eu ştiu însă mai multe decât stă consemnat în documentele de arhivă ale defunctului imperiu. Le-am aflat din lădiţa de lemn a bunicii când nu au fost scrise în inimă, cum spune cronicarul. Le-am descoperit azi aşezate, stratificate de multă vreme în mine" (p. 203).

„Sufletul oglinzii tremură de puritate ca un cristal limpede de gheaţă" spune poetul. Iar noi vom spune că sufletul amintirii tremură şi palpită în inima caldă a autorului (dar şi a cititorului) *Scrisorilor vieneze*.

Şi dacă, pe toată întinderea încercării noastre portretistice, am chemat în ajutor cioburi de poeme, în chip miraculos, Ion

---

[19] La Ion Pillat, comoara amintirilor se regăseşte în metafora „cămării de fructe", după cum Ştefan Munteanu ne aminteşte că, la cronicar, ea sălăşluia în „lăcriţa" bunicii.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)

Pillat ne-a întins, binecuvântându-ne, parcă, febrila căutare a acestora, o oglindă intactă, neştirbită, în apele căreia am descoperit, cu emoţie, portretul întreg al profesorului nostru:

Menire[20]
Au spus că-i rece, şi n-au bănuit
Ce patimă îi clocotea în vine
Au spus că nu-i adînc, şi n-au simţit
Genunile ce dorm sub limpezime

Un răsfăţat al soartei l-au ţinut
Cînd încordat şi dur şi-a dus destinul
Stăpîn pe fericire l-au crezut
Cînd pe furtuni şi-a aşezat seninul

E doar un om, şi-a suferit şi el,
Dar n-a vrut plîns şi bocet de muiere,
Să fii sortit *desăvîrşirii*-i greu: (s. n.)
O cumpănă în zile de durere.

[20] Ion Pillat, *Poezii*, Bucureşti, Editura pentru literatură, 1982, p. 267.

BDD-A12946 © 2010 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:55:52 UTC)